

věsti měl, když sám zakročitel mu tu posud žádných dat, údajů a poukazu, jež by mu při šetření vodítkem byly, na ruku nedal? Zakročitel musí sám ono domnělé další jmění přímo uvést a dle předmětu a místa udati. Do té tu není opravdu místa k nějakému novému řízení, a jest proto i přihláška dědická vsutku bezpředmětnou, neboť odevzdáním jure crediti jmění posud známého, jest pozůstatek do té doby dle povědění § 73 nesp. říz. »odbyta«.

Čís. 956.

I usnesení, trpící zmatkem, nabývá v řízení nesporném právomoci, nebyla-li zmatečnost včas vytýkána.

»Třetí osobou« (§§ 9, 11 nesp. říz.) rozumí se osoba od stěžovatele rozdílná, tedy i druhá strana.

(Rozh. ze dne 8. března 1921. R I 299 21.)

Ve sporu o placení výživného uzavřely strany dne 28. ledna 1916 a předmětu sporu soudní smír, jenž byl ohledně jejich nezl. dítek opatrovnícky schválen. (§ 142 nov. zn. obč. zák.) Na dobrovolný rozvod smír nezněl, nicméně procesní soud usnesením ze dne 1. února 1916 rozvod povolil. Toto usnesení doručeno bylo manželce, jejímu vykázanému zástupci a vykázanému zástupci manželovu. Bylo sice také nařízeno doručení manželce samému, ale doručení to pro závalu v doručení neuskutečněno. Doručení manželce stalo se 6. února 1916 a jejímu zástupci 5. února 1916. Ona podala rekurs až 30. srpna 1920 (po více než čtyřech letech), jenž byl usnesením prvního soudu ze dne 9. září 1920 jako opožděný odmítnut. Pak podala dne 28. října 1920 žádost za navrácení v předešlý stav pro zmeškání rekursní lhůty, kterou první soud vyřídil tak, že ji pojal jako rozklad a zrušil jak povolení rozvodu, tak odmítnutí opožděného rekursu. Důvody: Usnesením ze dne 1. února 1916 byl stranám omylem povolen rozvod manželství od stolu a lože, ač tu nebylo příslušného návrhu a ač nebyly předsevzaty předepsané smiřovací pokusy. Usnesení to jest zmatečným a nemůže žádná strana odvozovati z něho práv. Ježto tu jde o řízení nesporné, jest možno soudu, jenž byl vydal původní rozhodnutí, by dle §§ 9 a 11 nesp. říz. vyhověl rozkladu, ježto žádná ze stran z něho práv nenabyla aniž nabýti mohla. Rekursní soud usnesení potvrdil. Důvody: Z usnesení, formálně i materiálně zmatečného a právně neplatného, nemohly strany odvozovati pro sebe žádných práv a jmenovitě nenabyl stěžovatel z něho práva, by na základě tohoto nezákonně povoleného rozvodu manželství žádal za rozluky manželství dle §§ 15, 17 zákona ze dne 22. května 1919, čís. 320 sb. z. a n. Rovněž tak nenabyla práv třetí osoba na základě slibu manželství, jež prý stěžovatel učinil jiné ženě, poněvadž tomuto slibu manželskému, nehledíc k právním jeho účinkům dle § 45 obč. zák. musily by předcházeti rozvod manželství zákonnou cestou a rozluka jeho na základě tohoto rozvodu. Poněvadž tedy usnesením ze dne 1. února 1916 nenabyla třetí osoby práv, byl první soud hledě k ustanovení §§ 9 a 11 nesp. říz., oprávněn, zrušiti toto usnesení jako zmatečné a právně neplatné.

Nejvyšší soud zrušil usnesení nižšího soudu a nařídil prvému soudu, by znovu rozhodl o návrhu manželky na navrácení v předešlý stav, podaném dne 28. října 1920.

Důvody:

Důvody obou nižších stolic praví, že rozvod povolen byl bez návrhu, že tedy povolení jest ničí a právně neplatné a nikdo z něho práv nabýti nemohl (§§ 9 a 11 nesp. říz.). Tento názor nelze po náhledu Nejvyššího soudu držeti. Jest otázkou, jaký význam to má, že rozvod byl povolen bez návrhu? Buď měl soud mylně za to, že takového návrhu třeba není (§ 1 nesp. říz.), anebo mylně předpokládal, že návrh takový učiněn byl. V prvním případě jest to patrná protizákonnost, protože dle §§ 103 a 105 obč. zák. jest návrhu nevyhnutelně třeba, v druhém pak jest to patrný odpor se spisy, protože dle obsahu spisu takový návrh učiněn nebyl. Ale protizákonnost neb odpor se spisy jsou jen důvody k rekursu proti usnesení a to, jsou-li zřejmými i k mimořádnému dovolacímu rekursu (§ 16 nesp. říz.), ale nezakládají nicotnost a právní neplatnost usnesení tak, že by mu bránily vejíti v právní moc a byly tedy vadami nezhojitelnými. Nižší stolic nebyly také s to, aby svůj opačný názor o zákon opřely. Nebyl-li tedy rekurs podán, nabývá usnesení právní moci a zakládá pro strany právo. Strany, nepodávše rekurs, patrně s opatřením souhlasily, tímto souhlasem, tedy formálně řečeno právní mocí usnesení jest nedostatek návrhu definitivně odčiněn. Nebyla-li strana s opatřením spokojena, měla rekurovat; kam by to vedlo, kdyby strana mohla kdykoli napadati usnesení, jež jí ve lhůtě rekursní svědčilo, později však se jí znelíbilo, to by byla naprostá právní nejistota. Remonstruje-li žadatelka proti usnesení po letech, proč pak to neučinila hned, v čas, ve lhůtě rekursní? Proto netřeba ani vyšetřovati, zda pravda jest, co stěžovatel již v rekursu a nyní opět v dovolací stížnosti tvrdí, že návrh na dobrovolný rozvod skutečně učiněn byl, jenže nebyl nedopatřením protokolován. Dále: Je všeobecnou zásadou právní, že i když usnesení je skutečně zmatečné (ničí), tvoří formálně právo, jakmile nabylo právní moci. Platí to v řízení sporném (§ 514, odstavce druhý c. ř. s.) platí i v nesporném, kde rovněž i zmatečnost je dle § 16 nesp. říz. pouze důvodem k rekursu. I proti zmatečnosti lze se nápravy domoci jen předepsanými, na určitou lhůtu vázanými opravnými prostředky. Proto netřeba ani zkoumati, zda-li povolení rozvodu nebylo zmatečné proto, že mimo případ sporu o rozvod (§ 204 c. ř. s.), na nějž zde žaloba nezněla, jest k povolení dobrovolného rozvodu povolán okresní soud (§ 114 j. n.), zde však ho povolil krajský soud za příležitosti sporu o výživné, ačkoliv i v nesporných věcech, o jakou zde jde, nemá soud příslušnosti své překročovati, nýbrž strany na příslušný soud odkázati (§ 2 čís. 1 nesp. říz., § 44 jur. n.), aniž jest možno příslušnost vůlí stran měniti (§ 104 j. n. na rozdíl od § 105 n. n. j. n.), takže nepřislušnost zakládá zmatek § 477 čís. 3 c. ř. s., jenž, jakož i všechny ostatní důvody zmatečnosti § toho dle nauky platí i v řízení nesporném: není to třeba zkoumati, protože byť tu i zmatečnost byla, právní mocí usnesení stala se bezpředmětnou, byla zhojena. Z právomocného usnesení nabyt tedy manžel jako strana práv — třetí osobou v §§ 9 a 11 nesp. pat. myslí se každá od rekurenta samého rozdílná osoba, tedy i druhá strana — ani prvý ani

rekursní soud nebyly tedy oprávněny je rušiti, dokonce už ne, když tu ani rekursu nebylo, an rekurs opožděně podaný byl právoplatně odmítnut a návrh na navrácení v předešlý stav za rekurs pokládati nelze.

Čís. 957.

Zřízení nepřítomnému opatrovníka podle § 276 obč. zák. jest soud povolán, i když jedná se o ochranu jeho práv veřejných.

»Nepřítomným« jest ten, kdo není v místě, kde jest třeba jeho přítomnosti k uhájení jeho práv, třeba byl pobyt jeho znám.

(Rozh. ze dne 8. března 1921, R I 302/21.)

Oskar K., vlastník továrny v N., opustil toto místo, dav vyvěsiti vyhlášku, že provoz továrny zastavuje a veškeré dělnictvo propouští. Okresní politická správa, opírajíc se o vládní nařízení ze dne 3. září 1920, čís. 516 sb. z. a n., učinila opatření ohledně dalšího provozu továrny a žádala příslušný okresní soud, by ustanovil Oskaru K-ovi opatrovníka ve smyslu § 276 obč. zák., kterémužto návrhu soud vyhověl, opatrovníkem ustanovil notáře dr. V-a a dal mu směrnicí, dle nichž měl hájiti zájmy nepřítomného až do té doby, dokud se nevrátí nebo neoznámí řádného zmocněnce. Rekursní soud usnesení potvrdil a uvedl mimo jiné v důvodech: Dle § 2 nesp. říz. jest soud povinen, starati se o osoby, jež jsou pod jeho zvláštní ochranou. Zvláštní ochrany zákona dle § 21 obč. zák. požívají též nepřítomní. Dle § 276 obč. zák. jest jim zřídit opatrovníka, když by nezanechavše řádného zmocněnce, mohli proměškati svá práva nebo když by takto jiným bylo bráněno ve výkonu jich práv. Podmínky tyto jsou zde. Oskar K. nezanechal plnomocníka, jmenovitě nikoliv v osobě Dr. Augusta S-a. Významnou jest okolnost, že byl opuštěn velký tovární podnik a propuštění dělníci byli by ve svých právech zkráceni, kdyby tu nebylo nikoho, kdož by za nepřítomného Oskara K-a mohl s nimi jednati. Rovněž jeho zájmy bylo třeba chrániti, ježto za nynějších poměrů není vyloučeno, že by dělníci sáhli ku svépemoci.

Nejvyšší soud nevyhověl dovolacímu rekursu.

Důvody:

Nejvyššímu soudu není neznámo, že v právnické literatuře hájí se částečně názor, že nepřítomnému lze zřídit opatrovníka jen tehdy, když by při určité věci, která soudně má býti projednána, nepřítomností osoby, nezustavivší řádného zástupce, její práva prodlením byla ohrožena nebo práva někoho jiného ve svém běhu byla stanovena. V tom smyslu vykládá ustanovení § 276 obč. zák. nejen Krasnopolski ve svém díle o právu rodinném, jež stěžovatel cituje v dovolacím rekursu, nýbrž i Stubenrauch ve svém komentáři k obecnému zákoníku občanskému, oba ovšem bez náležitého odůvodnění. Než Nejvyššímu soudu nezdá se tento názor vyhovovati doslovu § 276 obč. zák., který zcela všeobecně stanoví, že se nepřítomným osobám zřídí opatrovník, jestliže nezustavili řádného zástupce, bez něhož by práva jejich prodlením vydána byla nebezpečí nebo něčí práva ve svém běhu byla stanovena. § 276 obč. zák. nerozeznává také mezi